

zete a belső összetartozást módosítja, pl. egy harmadik idősebb testvérnek az ikrekkel szemben tanusított ellenkezése az összetartozás érzését fokozza, vagy pl. ha az ikrek egyetlen gyermekek, akkor a szülői szeretet megoszlik, ami az összetartozást csökkenti, ellenkező esetben az összetartozás növekszik. — Bracken vizsgálataiban arra is felvilágosítást keres, vajjon az összetartozást az ikrek hogyan élik át? Pl. az együttérzés milyen foka tapasztalható az egy-
petéjű és kétpetéjű ikreknél. Az együttérzés, részvét, különösen az egy-
petéjű ikreknél nagymértékben fokozza az összetartozást. B. ebből egy mesz-
szebbmenő következtetést is levon, szerinte az egypetéjű ikreknél tapasztalható
erős összetartozás bizonyítja azt, hogy közös konstitúcióval rendelkező embe-
reknél az együttérzés hamarabb létrejön, mint különböző örökletes alappal
bíró egyéneknél. — A rendezettség jelenségén B. az ikrek páros életében ta-
pasztalható külső rendezettséget érti. Vizsgálatai során kiderült, hogy ál-
landó vezető nincs, hanem a vezetést majd az egyik, majd a másik fél veszi
át. — A külső képviselő, vagyis a másokkal szembeni viselkedésmód sza-
bályozása már erősebben az egyik fél kezében állandósul. — Ezzel szemben a
másik fél az ikerpár lelkiismeretének képviselője. A kísérletek eredményeké-
ppen kimondja, hogy annál az ikerpárnál, mely határozott rendezettséget mu-
tat, az összetartozás is jelentékenyebb. Végül rámutat arra, hogy a szociál-
pszichológia ezen eredményei mekkora jelentőséggel bírnak a pedagógiában
is. Ismeretes, hogy az ikrek nevelése a pedagógusok számára nem épen
könnyű feladat. A helyes nevelői ráhatás csak az ikrek sajátos lelkialkatának
ismeretével és figyelembevételével érhető el.

Rombach tanulmányában az analitikus olvasásra vonatkozó kísérleteiről
számol be. Abból a kérdésből indul ki, hogyan is történik az analitikus ol-
vasás. Szerinte az analitikus olvasástanulásnál mindig két tényező működik
közre: az alaklátás és alaktagolás, egyrészt az egyes szemléleti alakok kép-
ződése, másrészt az alakok széttördelése és tagolása. R. kísérleteivel azt
akarja igazolni, hogy az alakszerű felfogás a gyermek teljesítőképességét
nem múlja felül. Eredményében megállapítja, hogy a gyermek a szóképeket
valóban alakszerűen fogja fel. A különböző strukturájú szóalakok felfogása
nem nehezebb, mint maguknak a betűknek felfogása. A szóképek megraga-
dása és a velük való spontán munka az ismert alaktörvényeket követi: pl.
a szóalakok egész tulajdonságai (hosszúság, rövidség) jelentékeny szerepet ját-
szanak, — a belső tagolás a kontúrok tagolása után következik stb. — Ta-
nulmányának nagyobb érdekességet kölcsönöz, hogy a látási szóképekre vo-
natkozó kísérleteit összekapcsolja a hallási szóképek vizsgálatával, ameny-
nyiben a látottak térbeli tagolása kikényszeríti a szókép beszédben való tago-
lását. Az akusztikai szókép analízise hasonló törvényeket követ, mint az op-
tikai. Pl. itt is a szókép kezdete és vége hamarabb tisztul, míg a szó közepo
tovább diffúz marad.

Békési Gizella.

A *Pädagogischer Führer* f. évi 3—5. számának jelentősebb közleményei a
következők:

3. szám: H. Winkelhöfer: *Az osztrák művelődés területe c. értekezésében*

éles logikával és finom nevelői érzéssel teszi bírálat tárgyává a korunk homlokterén álló pedagógiai áramlatokat, majd megállapítja az osztrák iskola konkrét művelődési célját: az osztrák iskola feladata — az egyház, nép, állam, rendiség és az emberiség eleven gyökeréhez tapadva — az értékekkel telített személyiség kialakítása, amely vallás-erkölcsi, hazafias és szociális módon érez, gondolkodik és cselekszik. Ennek a feladatnak megvalósítására oly tanítók-tanárok kellenek, akik személyi értékkel, hivatásérzéssel, osztrák érzülettel és keresztény lelkülettel rendelkeznek.

4. szám: *Th. Reitters: Az 1935. évi középiskolai tanterv és az élő idegen nyelvek* c. cikkében összehasonlítja a régi és az új középiskola idegen nyelvtanítási rendjét. Az angol és francia mellett az olasz is helyet kapott; ami az Olaszországgal megkötött kulturális egyezmény folyománya. A gimnáziumba bevezettek egy élő idegen nyelvet. Az élő idegen nyelv tanítása az I. osztályban kezdődik. A gimnáziumban egy, a többi középiskola-típusban két élő idegen nyelv szerepel. Az I. osztályban a francia, vagy olasz a kezdő nyelv, a III. osztálytól kezdve szerepel általánosan az angol. Az élő idegen nyelvek óraszámja a nyolcosztályos középiskolában 140-ről 175-re emelkedett. A heti összes óraszám és a tanítás kezdetének táblázatos áttekintése a következő:

	I. oszt.	III. oszt.	V. oszt.
<i>gimnázium</i>	latin	görög	angol, francia v. olasz (10)
<i>redgimnázium</i>	latin	angol (23)	francia v. olasz (14)
<i>realiskola</i>	francia v. olasz (27)	—	angol (13)
<i>liceum</i>	francia v. olasz (28)	latin	angol (15)
<i>felső leányiskola</i>	francia v. olasz (27)	angol (18)	angol (18)

A tanítás célja minden idegen nyelvben azonos: a szóbeli kifejezőképesség és az idegen szellembe való behatolás olvasmányok alapján; az esztétikai-irodalmi szempontok háttérbe szorulnak; a művelődésrajz nagy szerephez jut. Mint minden tantárgynak, úgy az idegen nyelveknek is a hazafias nevelés szolgálatában kell állniok. Az idegen nép története, földrajza, irodalma kapcsolatba jut a hazafias és állampolgári neveléssel.

A. Legrün: „Írás“ a polgári iskola tantervében címmel értekezik. A szabdkézi rajz és szépírás egy tantárgyként szerepel a tantervben és heti óraszámja 3, 3, 2, 2 = 10. Az I–II. osztályban heti 1–1 óra szépírással fordítandó. Nagyon kívánatos, hogy a rajz és a szépírás egy kézben legyen. Az írásnevelésre nagy gondot kell fordítani, és ebben a munkában egyforma mértékben kell az összes tanároknak közreműködniök. A jó kézírásra való szoktatás a gyakorlati életre készíti elő a tanulókat. A tanításnál figyelemmel kell lenni a tanuló egyéniségére. A cél: pontos, könnyen olvasható és tetszetős kézírás elsajátítása, továbbá a díszírás tudatos alkalmazására való képesség megszerzése. A díszírás a III–IV. osztály rajzanyagába van beillesztve.

F. Koschabek egy természettudományi munkaórát közöl.

A tanítás anyaga: a tojásfehérje, kémiai összetétele, tulajdonságai és alkalmazása.

Egy munkacsoport felszerelése: 6 próbacső a következő tartalommal: 1 cm-nyi tömény tojásfehérje, 6 cm-nyi vízzel hígított tojásfehérje, 2 cm-nyi hígított sósav, 1 cm-nyi rézgálic, 1 cm-nyi szpiritusz, 1 cm-nyi tanninoldat, 1

üres próbacső, 2 csésze, 1 spirituszégő, 1 próbacső-tartó, 1 érme (pénz), 1 üvegrudacska, 1 kémiai hőmérő, 1 papírlap, 1 félig főtt tojás, gyújtó.

Mit látunk a félig főtt tojáson? Héj, hártya, fehérje és sárgája.

Miből áll a tojás héja? 1. A csészébe tojánhéjat teszünk és hozzáöntünk néhány csepp sósavat. 2. A héj pezsog; szén-sav száll el. 3. Egy másik csészébe spirituszt öntünk, 1 cm-nyi sósavat a próbacsőben hevítünk. 4. láng szintelen. 5. A héj maradékát a csészébe tesszük. 6. A láng narancsszínű lesz; kalcium. *A kísérlet eredménye: a tojáshéj szén-savas mész.*

Miből áll a tojás sárgája? 1. A sárgáját szét nyomjuk egy papírlapon. 2. Zsírfolt keletkezik. *Eredmény: A sárgája kénen kívül sok zsírt tartalmaz.*

Milyen a tojásfehérje vegyi összetétele? 1. Tömény fehérjét melegítünk. 2. Megkeményedik, megalvad. 3. Megfeketedik: szénanyag. 4. A próbacső belső falán vízpára csapódik le: hidrogén, oxigén. 5. Az elszálló gőzök sósavval együtt fehér ködöt alkotnak: ammóniák-hidrogén, nitrogén. 6. Az ezüstérmét megfeketíti: kén. *Eredmény: a tojásfehérje vegyi összetétele: C, H, O, N, S = fehérjeanyagok.*

Összefoglalás.

Mit kell a tojásfehérjéről és alkalmazásáról tudni? 1. Az üres próbacsőbe teszünk 3 cm-nyi hígított tojásfehérjét és hevítjük. 2. A belemártott hőmérőről leolvassuk, milyen hőfokon alvad meg. 3. 60–70 fok között fehér pelyhek válnak ki. 4. A pelyhek alvadt fehérjék, a vízben nem oldódnak. *Eredmény: a tojásfehérje melegítésre megalvad; más fehérjékkel ez nem történik meg.* E kísérlet alapján kimutatható a vizelet fehérjetartalma (vesebaj).

Ha alkoholt, rézgálicot és csersavat hígított fehérjével próbacsőben jól összerázunk, mit észlelünk? 1. Az alkoholt megalvasztja a fehérjét. 2. A fehérje fémmel oldhatatlan vegyületeket alkot. 3. A fehérje és csersav oldhatatlan vegyületeket alkot. Megállapítandó mind a három eset gyakorlati alkalmazása.

5. szám: *A. Zündel: Az új történettanítás* címmel ismerteti a f. évi március 23-tól 27-ig lezajlott bécsi történettudományi hetet. A történettanítás szaktudományi alapjait neves történettudósok ismertették, még pedig a következőkben: *O. Menghin: Ausztria őstörténete; R. Egger: Az osztrák föld története Kr. u. 600-ig; H. Hirsch: Ausztria a középkori történelemben; H. R. Srbik: Ausztria a német történelemben; K. Hautsch: Az osztrák állameszme; L. Adamovich: Ausztria rendi alkotmánya.* A történettanítás szakpedagógiai és módszertani kérdéseiről a következő előadások hangzottak el: *H. Montzka: A történettanítás nevelési és művelődési feladatai; J. Hendrych: Történettanítás az alsó tagozatban; W. Illing: Történettanítás a felső tagozatban; A. Hinner: Szemléletes történettanítás.* Az osztrák történettanítás a jellemnevelés és az állampolgári nevelés szolgálatában áll; érezteti az osztrák múlt nagyságát és Ausztria jövődöntő hivatását.

J. Kotschy: Tanulmányi kirándulások a polgári iskolában c. dolgozatában igen értékes, részletes tanmenetet ad az összes tantárgyakkal kapcsolatos tanulmányi kirándulásokról. Követésre méltó példa.

M. Maierbrugger: Gyakorlati számolás a vidéki iskolákban c. cikkében hangsúlyozza a számtanításnak a gyakorlati élettel való szoros összekapcsolását. Ennek szükségességét néhány példával szemlélteti. A tanítás alapja

nem a tankönyv, hanem a lakóhely élete, gazdasági viszonyai. A tankönyv példái gyakran nélkülözik a gyakorlati alapot. Pl. valaki fizet 200 S bérösszeget, amit 250 S-re emelnek; hány %-kal emelkedett a bérösszeg? Vagy: 40 kg gabonában van 18 kg árpa; hány % ez? Ilyen és ezekhez hasonló példák holt számokat tartalmaznak. Minden példának reálisnak kell lennie, mert különben a számtantánítás az emlékezet játékában merül ki. A gazda termelési költség- és jövedelemszámítása álljon a tanítás középpontjában.

Szántó Lőrinc.

A „*Psychologie et la Vie*” 1936. áprilisi számában az *érzelmeik nevelésének* fontosságáról olvasunk több szerző tollából lélektani fejtegetéseket. A cikkek általában az érzelmeik korszerű pszichológiáját adják s rámutatnak arra a szerepre, melyet az érzelmeik, mint a cselekvések rúgói, s a tendenciák, ösztönök és törekvések kiváltói játszanak az ember életében: önmagukban különböző lelki folyamatok ugyan, de megvannak jó hatásaik és veszélyeik. Az érzelmeik a legmegbízhatóbb *jelzői* igazi személyiségünknek, egyéni ízlésünknek, szükségleteinknek, érdeklődéseinknek; az érzelmeik jelentősége azonban nem merül ki ebben a jellemző erőben. Az érzelmeik a személyiség lelki tisztulását is jelentik (Aristoteles): „*biztonsági szelepek*”, melyeken keresztül a rendezetlen lelki energia eltávozik s a lélek egyensúlya így helyreáll. Az érzelmeiknek *alkotó ereje* különösen a művészek, írók vallomásaiból derül ki e fűzetben. Az érzelmeik *veszélyessége* a bennük rejlő izgalmi és primitív állapot kiszámíthatatlanságában, a fenyegető túlzott cselekvésekre ragadtatásunkban áll. (Az egész fűzetben átvonul a túlzott érzelmességű típusnak, a hipermotivitás francia elméletének hangsúlyozása). A túlságos érzelmesség hátrányai: pazarolja a személyiség benső egyensúlyát, szubjektívvá teszi ítéleteiben, vagy gyávává, büszkévé, haragossá stb. — Kérdés, hogyan lehet az érzelmességet nevelni? Felelet: az érzelmesség alaptulajdonságai velünk születtek, teljesen ki nem írhatók, legfeljebb mérsékelhetők. Már Descartes rámutatott: az érzelmeik nevelésének lehető eszközeire: a bölcs meggondolás, a helyzetnek nyugodt elemzése, elmélkedés elkövetett tetteinken, a szilárd akarat. Ezekhez járul még a szuggesztívó és autósuggesztívó s az az elv, hogy inkább meg kell előzni a bajokat, mint utólagos gyógyításokra szorítkozni. Ebben az okos nevelés sokat tehet, ha egyénhez simuló módszerrel egyensúlyt törekszik teremteni a szükségletek, vágyak, irányok és önkontroll között. Az egyik cikk, mely a „közérzékről, mint az érzelmes mozgásosság alapjáról” szól, a józan nevelés és önnevelés egyik alapteljesítményét mutatja be; a táplálkozásnak szabályozását, ami erősen kihat érzelmi világunkra. Egy másik értekezésben útmutatásokat nyerünk arra, hogyan elemezzük a nevelendő személyiséget, hogy érzelmeire hatni tudjunk: az emberben van egy legfelső érzelmi réteg, ez az anyagi érdekek rétege; ez alatt foglal helyet a személyes és társas érzelmeik rétege, az egoizmus, altruizmus s a közbeeső érzelmeik; majd pedig a legbensőbb rész következik, az eszményi sík, melyek az erkölcsi, vallási, tiszta értelmi, vagy esztétikai érzelmeiket foglalja magában. Az érzelmeikre való hatás természetesen egyénenként más és más, aszerint, hogy melyik érzelmi rétegre lehet könnyebben hatást gyakorolni. Persze, ez a diagnózis nem könnyű, mert az érzelmesség megnyilatkozásai rejtettek és talányszerűek. De: